

potichu, neboť nenávidím hluk varieté, nenávidím hluk, jaký bývá ve studiích.

Lidé, kteří mě znají, mají mě za uzavřeného. Snad jsem jím proto, že musím příliš často otvírat ústa k smíchu.

S nehybnou tváří jdu svým vlastním životem, jen tu a tam si dovolím mírně se usmát a často přemýšlím o tom, zda jsem se vůbec kdy smál. Myslím, že ne. Moji sourozenci tvrdí, že jsem prý byl vždycky vážný chlapec.

A tak se dovedu smát různým způsobem, ale svůj vlastní smích neznám.

Doktora Murka sebraná mlčení

Každého rána, když vstoupil do budovy rozhlasu, podstoupil Murke existenciální cvičení: skočil do páternosteru, ale nevystoupil ve druhém poschodí, kde byla jeho kancelář, nýbrž se dal vynášet výš, třetím, čtvrtým, pátým poschodím, a pokaždé ho přepadl strach, když se plošina výtahové kabiny zvedla nad úroveň chodby pátého poschodí, kabina se sunula se skřípotem do prázdného prostoru, kde naolejované řetězy, mazadlem natřené tyče, sténající železný stroj přesunuly kabínu ze směru nahoru do směru dolů, a Murke zíral pln strachu na toto jediné neomítnuté místo rozhlasové budovy, vydechl, když se kabina posunula, projela otvorem a opět se zařadila a pomalu klesala pátým, čtvrtým, třetím poschodím; Murke věděl, že jeho strach byl neodůvodněný: samozřejmě, že se nikdy nic nestane, vůbec nic se nemůže stát, a kdyby se něco stalo, byl by v nejhorsím případě právě nahoře, kdyby se výtah zastavil, a on by byl hodinu, nejvýše dvě zavřen tam nahoře. Vždycky měl v kapse knihu, vždycky měl s sebou cigarety; avšak co budova rozhlasu stála, už tři roky, výtah ještě ani jednou neselhal. Přišly dny, kdy jej prohlíželi, kdy se Murke musel zřít těchto čtyř a půl vteřin strachu a v těchto dnech byl podrážděn a nespokojený jako lidé, kteří nesnídali. Potřeboval tento strach, jako jiní potřebují kávu, ovesnou kaši nebo ovocnou šťávu.

Když potom vyskočil z výtahu ve druhém poschodí, kde bylo umístěno oddělení „Kulturní hlídka“, byl veselý a klidný, jako je právě veselý a klidný ten, kdo má svou práci rád a rozumí jí. Otevřel dveře své kanceláře, pomalu kráčel k své židli, posadil se a zapálil si cigaretu; vždycky byl ve službě

první. Byl mladý, inteligentní a laskavý, a odpouštěli mu dokonce i jeho aroganci, která tu a tam krátce prošlehla, dokonce i tu mu odpouštěli, protože se vědělo, že studoval psychologii a promoval s vyznamenáním.

Nyní se Murke už po dva dny zřekl ze zvláštního důvodu své strachové snídane: musel přijít do rozhlasu v osm hodin, okamžitě uhanět do studia a začít pracovat, protože obdržel od ředitele příkaz, že má obě přednášky o podstatě umění, které namluvil veliký Bur-Malottke na pás, sestříhat podle Bur-Malottkova návodu. Bur-Malottke, jenž v náboženském nadšení roku 1945 konvertoval, „pojal náhle přes noc“, jak říkal, „náboženské pochybnosti, náhle pocítil, že je spoluvinen náboženským přetřžením rozhlasu“, a došel k rozhodnutí, že škrtně Boha, kterého v obou svých půlhodinových přednáškách o podstatě umění často citoval, a že ho nahradí formulací, která odpovídala víc mentalitě, k níž se znal před rokem 1945; Bur-Malottke navrhl řediteli, aby slovo Bůh nahradili formulací „ona vyšší bytost, kterou uctíváme“, odmítal však namluvit ty přednášky znovu, nýbrž prosil, aby vystříhali Boha z přednášek a vlepili tam „onu vyšší bytost, kterou uctíváme“. Bur-Malottke byl s ředitelem spřátelen, avšak toto přátelství nebylo příčinou toho, že ředitel vyhověl jeho přání: Bur-Malottkovi se prostě neodporovalo. Bur-Malottke napsal četné knihy esejisticko-filosoficko-nábožensko-kulturně historického obsahu, seděl v redakční radě tří časopisů a dvou novin, byl šéfredaktorem největšího nakladatelství. Prohlásil, že je ochoten přijít ve středu na čtvrt hodiny do rozhlasu, aby „onu vyšší bytost, kterou uctíváme“ namluvil na pás tolikrát, kolikrát se v jeho přednáškách vyskytoval Bůh. Ostatní přenechával technické inteligenci lidí od rozhlasu.

Řediteli bylo zatěžko najít někoho, komu by mohl tuto práci přidělit; napadl mu sice Murke, ale náhlost, s jakou mu Murke napadl, vzbudila jeho nedůvěru — byl to muž vitální a zdravý —, a tak přemýšlel pět minut, myslel na Schwendinga, na Humkoza, na slečnu Broldinovou, avšak znovu dospěl k Murkovi. Ředitel neměl Murka rád; angažoval ho sice okamžitě, jakmile mu to navrhli, angažoval ho,

tak jako jako ředitel zoologické zahrady, jehož láska patří vlastně králíkům a srnkám, zaopatří přirozeně i šelmy, protože do zoologické zahrady patří právě i šelmy — ale ředitelova láska přece platila právě králíkům a srnkám a Murke byl pro něho intelektuální bestie. Nakonec zvítězila jeho vitalita a on pověřil Murka, aby sestříhal Bur-Malottkovy přednášky. Obě přednášky byly na programu ve čtvrtek a v pátek a Bur-Malottkovy pochybnosti a svědomí se dostavily v noci z neděle na pondělí — a člověk by byl mohl právě tak dobře spáchat sebevraždu, jako odporovat Bur-Malottkovi, a ředitel byl příliš vitální, aby pomýšlel na sebevraždu.

Tak si Murke odposlouchal v pondělí odpoledne a v úterý ráno třikrát obě půlhodinové přednášky o podstatě umění, vystříhal Boha a v těch malých přestávkách, které vkládal, když mlčky kouřil s technikem cigaretu, přemýšlel o ředitelově vitalitě a o té nízké bytosti, kterou Bur-Malottke uctíval. Nikdy nepřečetl od Bur-Malottka ani řádek, nikdy předtím neslyšel jedinou jeho přednášku. V noci z pondělka na úterý se mu zdálo o schodišti, které bylo tak vysoké a strmé jako Eiffelovka, a on po něm vystupoval nahoru, ale brzy zpozoroval, že schody byly natřeny mýdlem a dole stál ředitel a volal: „Kupředu, Murke, kupředu... ukažte, co umíte... kupředu!“ V noci z úterý na středu byl sen podobný: nic netuše, přišel na pouti ke skluzavce, zaplatil třicet feniků muži, který mu připadal známým, a když vystoupil na skluzavku, uviděl náhle, že je nejméně deset kilometrů dlouhá, věděl, že není cesty nazpět a napadlo mu, že ten muž, kterému dal třicet feniků, byl ředitel. — Vždycky ráno po těchto snech už nepotřeboval tu nevinnou strachovou snídani nahoře v prázdné prostoroře páternosteru.

Nyní byla středa, a v noci se mu nezdálo nic o mýdle, o skluzavkách, o ředitelích. S úsměvem vstoupil do budovy rozhlasu, nastoupil do páternosteru, dal se vynést až do šestého poschodí — čtyři a půl vteřiny strachu, potom zaskřípání řetězd, neomítnuté místo — potom se dal snést až do čtvrtého poschodí, vystoupil a krácel ke studiu, kde měl schůzku s Bur-Malottkem. Bylo za dvě minuty deset, když se posadil na zelenou židli, pokynul technikovi a zapálil si cigaretu. Dýchal klidně, z tobolky vyndal lístek a pohlédl na hodiny: Bur-Malottke byl přesný, rozhodně kolovala pověst

o jeho přesnosti; a když vteřinová ručička naplňovala šedesátou minutu desáté hodiny, minutová ručička se vyšplhala na dvanáctku, hodinová ručička na desítku, otevřely se dveře a vstoupil Bur-Malottke. Murke se zvedl přivětivě se usmívaje, šel k Bur-Malottkovi a představil se. Bur-Malottke mu stiskl ruku, usmál se a řekl: „Nu, tak do toho!“ Murke vzal lístek se stolu, strčil si do úst cigaretu a řekl Bur-Malottkovi nahlížeje do lístku:

„V obou přednáškách se vyskytuje Bůh přesně třiatřicetkrát — musím vás tedy požádat, abyste řekl třiatřicetkrát to, co máme vlepít. Byli bychom vám vděční, kdybychom vás směli poprosit, abyste to řekl osmatřicetkrát, protože bychom mohli potřebovat určitou rezervu při vlepování.“

„Nemám námitek,“ s úsměvem řekl Bur-Malottke a posadil se.

„Je tady ovšem následující potíž,“ řekl Murke. „U slova Bůh, jak vidíme ve vaší přednášce, není kasuální vztah tak zřetelný jako u výrazu ‚ona vyšší bytost, kterou uctíváme‘, je ho však třeba učinit zřetelným. Potřebujeme —“ přivětivě se na Bur-Malottku usmál — „potřebujeme dohromady dvanáct nominativů, tedy dvanáctkrát: ‚ona vyšší bytost, kterou uctíváme‘, a čtyři genitivy, pět dativů a tři lokály, tedy dvanáctkrát: ‚oné vyšší bytosti, kterou uctíváme‘, potom pět akusativů, tedy pětkrát: ‚onu vyšší bytost, kterou uctíváme‘, — tři instrumentály, tedy třikrát: ‚onou vyšší bytostí, kterou uctíváme‘, — zbývá ještě jeden vokativ, místo, kde říkáte: ‚ó Bože‘. Dovolují si vám navrhnouti, abychom u vokativu zůstali a abyste řekl: ‚Ó ty vyšší bytosti, kterou uctíváme!‘“

Bur-Malottke zřejmě na tyto komplikace nemyslel; začal se potit, posuny v pádech mu působily útrapy. Murke pokračoval:

„Celkem,“ řekl přivětivě a vlídně, „budeme pro těchto třiatřicet nově namluvených vět potřebovat minutu a dvacet vteřin vysílacího času, zatímco třiatřicetkrát vyslovené ‚Bůh‘ vyžadovalo jen dvacet vteřin. Musíme tedy vzhledem k vašim změnám škrtnout z každé přednášky půl minuty.“

Bur-Malottke se potil silněji; v myšlenkách se proklínal kvůli svým náhlým pochybám a zeptal se: „Sestřih už máte, co?“

„Ano,“ řekl Murke, vytáhl z kapsy plechovou krabičku na cigarety, otevřel ji a podával ji Bur-Malottkovi: v krabičce byly krátké načernalé ústřížky zvukového pásu a Murke řekl

potlachu: „Třiatřicetkrát Bůh v různých pádech, jak jste sám vyslovil. Chcete to?“

„Ne,“ zuřivě řekl Bur-Malottke, „děkuji. Promluvíím s ředitelem kvůli oběma půlminutám. Které vysílání následuje za mými přednáškami?“

„Zítra,“ řekl Murke, „následuje po vaší přednášce pravidelný pořad Interné z KUV, vysílání redigované dr. Grehmem.“

„Zatraceně,“ řekl Bur-Malottke, „s Grehmem se nedá mluvit.“

„A pozitivě,“ řekl Murke, „následuje po vaší přednášce vysílání ‚Vesele do tance‘.“

„Huglieme,“ zasténal Bur-Malottke, „oddělení zábavy ještě nikdy nepřenechalo kulturu ani pětinu minuty.“

„Ne,“ řekl Murke, „ještě nikdy, rozhodně — a propůjčil svému mladému obličejí výraz bezúhonné skromnosti — „rozhodně ještě nikdy, co já pracuji v tomto oddělení.“

„Výborně,“ řekl Bur-Malottke a pohlédl na hodiny, „za deset minut to snad bude hotovo, potom promluvíím s ředitelem o té minutě. Začneme. Můžete mi tady nechat ten váš lístek?“

„Ale s radostí,“ řekl Murke, „mám ta čísla přesně v hlavě.“

Technik odložil noviny, jakmile Murke vešel do malé skleněné kabiny. Technik se usmíval. Murke a technik spolu během těch šesti hodin v pondělí a v úterý, když odposlouchávali Bur-Malottkovy přednášky a při tom je prostřihávali, nepromluvíli jediné soukromé slovo; jen tu a tam se na sebe podívali, jednou nabídl technik Murkovi, podruhé Murke technikovi cigaretu, když udělali přestávku, a když teď Murke viděl, jak se technik směje, pomyslel si: Existuje-li vůbec na tomto světě přátelství, tak je tento muž mým přítelem. Položil na stůl krabičku s ústřížky z Bur-Malottkovy přednášky a potlachu řekl: „Teď to začne.“ Přepojil na studio a řekl do mikrofonu: „Hlasovou zkoušku si jistě můžeme ušetřit, pane profesore. Nejlépe když hned začneme: mohu vás poprosit, abyste začal s nominativy?“

Bur-Malottke přikývl, Murke přepojil, stiskl knoflík, který uvnitř ve studiu rozsvítil zelené světlo, potom slyšeli Bur-Malottkův slavnostní, dobře akcentovaný hlas, jak přednáší: „Ona vyšší bytost, kterou uctíváme— ona vyšší bytost...“

Bur-Malottke špulil rty k tlamačce mikrofonu, jako by jej chtěl políbit, pot mu kanul po obličejí a Murke pozoroval

chladnokrevně skrz skleněnou stěnu, jak se Bur-Malottke trápí; potom náhle Bur-Malottka vypnul, zastavil odvíjející se pás, jenž zachycoval Bur-Malottkova slova, a popásal se na tom, když za skleněnou stěnou viděl Bur-Malottka němého jako tlustou, velice krásnou rybu. Zapjal mikrofon a klidně řekl do studia: „Je mi líto, ale měli jsme defektní pás, musím vás poprosit, abyste začal ještě jednou od začátku s nominativy.“ Bur-Malottke klel, ale byly to němé kletby, které slyšel jen on sám, neboť Murke ho vypnul a zapojil ho znovu teprve, když začal odříkávat „ona vyšší bytost...“ Murke byl příliš mlád, považoval se za příliš vzdělaného, aby užil slova nenávisť. Zde však, za skleněnou stěnou, zatímco Bur-Malottke odříkával své genitivy, náhle věděl, co to nenávisť je: nenáviděl tohoto velkého, tlustého a pěkného člověka, jehož knihy se povalovaly ve dvou miliónech a třech stech padesáti tisících exemplářů v knihovnách, půjčovnách, ve skříních na knihy a v knihkupectvích, a ani vteřinu nepomýšlel na to, aby tuto nenávisť potlačil. Když Bur-Malottke odříkal dva genitivy, Murke opět zapjal mikrofon a klidně řekl: „Promiňte, že vás přerušuji: nominativy byly výtečné, i ten první genitiv, ale prosím od druhého genitivu ještě jednou; malounko měkčeji, poněkud mírněji, já vám to jednou přehraji.“ A ačkoli Bur-Malottke prudce potřásl hlavou, dal Murke znamení technikovi, aby zapojil pás do studia. Viděli, jak to Bur-Malottkem cuklo, jak se ještě víc potil, potom si zacpával uši, dokud pás nedoběhl. Něco říkal, klel, ale Murke s technikem ho neslyšeli, vypnuli ho. Murke chladně čekal, až mohl na Bur-Malottkových rtech přečíst, že opět začal s tou vyšší bytostí, zapojil mikrofon a pás, a Bur-Malottke začal s dativy: „oně vyšší bytosti, kterou uctíváme“.

Když odříkal dativy a ostatní pády, zmačkal Murkuv lístek, zvedl se, koupaje se v potu a rozzlobený, a chtěl jít ke dveřím; ale Murkuv mírný, přívětivý mladý hlas ho zavolal zpět. Murke řekl: „Pane profesore, zapomněl jste vokativ.“ Bur-Malottke na něho vrhl nenávislivý pohled a pronesl do mikrofonu: „O ty vyšší bytosti, kterou uctíváme!“

Když chtěl odejít, zavolal ho Murkuv hlas ještě jednou zpět. Murke řekl: „Promiňte, pane profesore, ale takto namluvená věta je nepoužitelná.“

„Proboha,“ žeptal mu technik, „nepřehánějte to.“

Bur-Malottke se zastavil u dveří zády ke skleněné kabině, jako by ho Murkuv hlas přilepil.

Byl bezradný jako ještě nikdy a tento tak mladý, přívětivý, tak nesmírně inteligentní hlas ho mučil tak, jak ho ještě nikdy nic nemučilo. Murke pokračoval:

„Moby to přirozeně vlepil do přednášky tak, ale dovoluji si vás upozornit, pane profesore, že to nebude působit dobře.“

Bur-Malottke se otočil, vrátil se opět k mikrofonu a řekl polichu a slavnostně:

„O, ty vyšší bytosti, kterou uctíváme.“

Aniž se ohlédl po Murkovi, opustil studio. Bylo přesně čtvrt na jedenáct, a ve dveřích se srazil s mladou, hezkou ženou držící v ruce noty. Mladá žena byla rudovlasá a kvetoucí, šla energicky k mikrofonu, otočila jej, přistrčila stůl tak, aby mohla stát volně před mikrofonem.

Ve skleněné budice se Murke bavil půl minuty s Hugliem, redaktorem zábavního oddělení. Hugliem řekl, ukazuje na krabičku od cigaret: „Potřebujete to ještě?“ A Murke řekl: „Ano, ještě to potřebuji.“ Uvnitř zpívala rudovlasá mladá žena: „Vezmi si mé rty, tak jaké jsou, vždyť jsou tak krásné.“ Hugliem zapojil mikrofon a klidně řekl: „Prosím tě, drž přece ještě dvacet vteřin hubu, ještě nejsem tak daleko.“ Mladá žena se zasmála, ohrnula rty a řekla: „Ty chlípnej velbloude.“ Murke řekl technikovi: „Tak tedy přijdu v jedenáct, potom to rozstříháme a slepíme na čisto.“

„Musíme si to potom také ještě poslechnout?“ zeptal se technik. „Ne,“ řekl Murke, „ani za milión marek si to neposlechnu ještě jednou.“

Technik přikývl, nastavil pásek pro rudovlasou zpěvačku, a Murke šel.

Zastrčil si do úst cigaretu, nechal ji nezapálenou a šel zadní chodbou k druhému páternosteru, který byl na jižní straně a vedl dolů do kantiény. Koberce, chodby, nábytek a obrazy, všechno ho dráždilo. Byly to krásné koberce, krásné chodby, krásný nábytek a vkusné obrazy, ale on si náhle přál vidět někde tady na stěně ten kýčovitý obrázek Srdce Ježíšova, který mu poslala jeho matka. Zastavil se, rozhlédl se, naslouchal, vytáhl obrázek z kapsy a vtiskl jej mezi tapety a výplň dveří u pomocného režiséra v oddělení rozhlasových her. Obrázek byl pestrý, křiklavý a pod vyobrazením Srdce Ježíšova stálo: *Pomodřil jsem se za tebe u sv. Jakuba.*

Murke šel dál, vstoupil do páternosteru a svezl se dolů. Na

této straně dučovy byly už umístěny Schrörschnauzovy popelníky, které v soutěži o nejlepší popelníky obdržely první cenu. Byly připevněny vedle svítících červených číslic udávajících poschodí: červená čtyřka, Schrörschnauzův popelník, červená trojka, Schrörschnauzův popelník, červená dvojka, Schrörschnauzův popelník. Byly to krásné, měděné, mušlovité popelníky, jejichž podpěru tvořily jakési z mědi zhotovené originální mořské rostliny: kolinkovaté vodní řasy — a každý popelník stál dvě stě osmapadesát marek a sedmasedmdesát feniků. Byly tak krásné, že Murke ještě nikdy neměl odvalu znečistit je cigaretovým popeřem nebo dokonce něčím tak neestetickým, jako je špaček. Všem ostatním kufákům jako by se vedlo podobně — prázdné krabičky od cigaret, špačky a popel ležely vždycky na podlaze pod těmi krásnými popelníky: zdálo se, že nikdo nenašel odvalu použít tyto popelníky skutečně jako takové; byly měděné, lesklé a vždycky prázdné.

Murke už viděl, jak se k němu blíží pátý popelník vedle červené zářící nuly, vzduch se oteplil, bylo to cítit jídlem, Murke vyskočil a odpořácel se do kantýny. V rohu u stolu seděli tři externí spolupracovníci. Po stole stály kalíšky na vajíčka, taliřky a kávové konvice.

Ti tři muži sepsali společně pořad: *Přice, důležité ústrojí lidského těla*, společně si vyzvedli svůj honorář, společně se nasnídali, popíjeli teď spolu kořalku a kloubem prstu fukali do výplatní poukázky. Murke znal dobře jednoho z nich, Wendricha; ale Wendrich právě naléhavě volal: „umění!“ — „umění!“ zvolal ještě jednou, „umění, umění!“ a Murke sebou zděšeně cukl jako žába, na níž Galvani objevil elektřinu. Murke slyšel slovo *Umění* v posledních dvou dnech příliš často z úst Bur-Malottkových; v obou přednáškách se vyskytovalo přesně stočtyřiatřicetkrát; a on slyšel ty přednášky třikrát, tedy čtyřistadvakrát slovo *Umění*, příliš často, aby pocítil chuť na zábavu o něm. Protlačil se kolem pultu do boxu v protilehlém rohu kantýny a ulehčeně si oddechl, když box byl volný. Usedl na žluté polštářovanou židli, zapálil si cigaretu a když přišla číšnice Wulla, řekl: „Jablečný mošt, prosím,“ a byl rád, že Wulla zase hned zmizela. Zavřel oči, avšak aniž chtěl, naslouchal rozhovoru spolupracovníků v rohu, kteří jak se zdálo se vášnivě přeli o umění; pokaždé, kdykoli někdo z nich zvolal „umění“, Murke sebou škubl. Jako by člověk dostal bičem, myslel si.

Wulla, která mu přinesla jablečný mošt, se na něho starostlivě zadívala. Byla velká a silná, ale ne tlustá, měla zdravý, veselý obličej, a když nalévala mošt z karafy do sklenice, řekla: „Měl byste si vzít dovolenou, pane doktore, a raději nechat toho kouření.“

Dříve se nazývala Wilfrieda-Ulla, avšak potom stáhla to jméno kvůli jednoduchosti na Wulla. Měla zvláštní respekt před lidmi z kulturního oddělení.

„Nechte mě na pokoji,“ řekl Murke, „prosím vás, nechte mě.“

„A měl byste jednou jít s nějakou prostou, milou dívkou do kina,“ řekla Wulla.

„To udělám, dnes večer,“ řekl Murke, „slibuji vám to.“

„Nemusí to být hned nějaká břeňulka, prostá, milá, klidná, srdečná dívka. Takové se pořád ještě najdou.“

„Já vím,“ řekl Murke, „najdou a já sám dokonce jednu znám.“

No tak, pomyslela si Wulla a odešla naproti k těm externím spolupracovníkům, z nichž jeden objednal třikrát kořalku a tři šálky kávy. Ti ubozí pánové, myslela si Wulla, umění je ještě docela poblázní. Měla náklonnost pro externí spolupracovníky a vždy je přidržovala k šetrnosti. Jak mají jednou peníze, myslela si, hned je rozházejí, a šla k pultu potřásající hlavou a odevzdala muži u bufetu objednávku na tři kořalky a tři šálky kávy.

Murke upíjel jablečný mošt, zamáčkl cigaretu do popelníku a myslel pln strachu na ty hodiny mezi jedenácti a jednou, kdy bude muset Bur-Malottkovy průpovědky rozstříhat a vlepit na správná místa v přednáškách. Ve dvě chtěl ředitel přepojit obě přednášky do svého studia. Murke myslel na mazlavé mýdlo, na schody, strmé schody a skluzavky, myslel na ředitelovu vitalitu, myslel na Bur-Malottku a lekl se, když viděl vcházet do kantýny Schwendinga.

Schwending měl červenočernou, hrubě kostkovanou košili a cílevědomě mířil k boxu, kde se skrýval Murke. Schwending si pobzukoval šlágr, který teď byl velmi oblíbený: „Vezmi si mé rty, tak jaké jsou, vždyť jsou tak krásné...“ zarazil se, když uviděl Murka a řekl: „Ty jsi tady? Myslel jsem, že píšáš ten sejra Bur-Malottky.“

„V jednáct pokračujeme,“ řekl Murke.

„Wullo, pivo,“ zařval Schwending k pultu, „půl litru. — No,“ obrátil se k Murkovi, „zasloužil bys za to zvláštní do-

volenou, to přece musí být hrozné. Starý mi vypravoval, oč jde.“

Murke mlčel a Schwending řekl: „Víš ten nejnovější drb o Muckwitzovi?“

Murke nejdříve zavrtěl bez zájmu hlavou, potom se ze zdvořilosti zeptal: „Copak je s ním?“

Wulla přinesla pivo, Schwending se napil, trochu se nafoukl a pomalu řekl: „Muckwitz dělá pásmo o tajze.“

Murke se zasmál a řekl: „Co dělá Fenn?“

„Ten,“ řekl Schwending, „ten zas pásmuje tundru.“

„A Weggucht?“

„Weggucht dělá pásmo o mně a já udělám o něm podle volebního hesla: Zpásmuj ty mě; potom zpásmuju já tebe...“

Jeden z těch externích spolupracovníků teď vyskočil a emfaticky zařval do kantýny: „Umění — umění — to je jediné, na čem záleží.“

Murke se příkrčil, jako se příkrčí voják, když z nepřátelského zákopu zaslechne odpálení minometu. Vypil ještě jeden doušek jablečného moštu a zase to s ním škublo, když jakýsi hlas řekl v ampliónu: „Pan doktor Murke je očekáván ve studiu třináct — pan doktor Murke je očekáván ve studiu třináct.“ Pohlédl na hodiny, bylo teprve půl jedenácté, ale hlas neúprosně pokračoval: „Pan doktor Murke je očekáván ve studiu třináct — pan doktor Murke je očekáván ve studiu třináct.“ Ampliόν visel nad pultem v kantýně, hned pod průpovídou, kterou dal ředitel namalovat na stěnu: *Disciplina je vše.*

„No,“ řekl Schwending, „nic naplat, jdi.“

„Ne,“ řekl Murke, „nic naplat.“ Vstal, položil na stůl peníze za jablečný mošt, protlačil se kolem stolu externích spolupracovníků, vstoupil venku do páternosteru a dal se vynést zase nahoru kolem pěti Schrörschnauzových popelníků. Spatřil svůj obrázek Srdce Ježíšova ještě vtisknutý do výplně dveří pomocného režiséra a pomyslel si:

„Zaplatpánbůh, teď je aspoň jeden kýčovitý obraz v rozhlase.“

Otevřel dveře kabiny ve studiu, uviděl, že technik sedí sám před pěti lepenkovými krabicemi a unaveně se zeptal: „Tak co je?“

„Tamti byli hotovi dřív než mysleli a my jsme získali půl hodiny,“ řekl technik, „myslel jsem si, že by vám snad záleželo na tom, abyste využil tu půlhodinu.“

„Ovšem že mi na tom záleží,“ řekl Murke, „mám v jednu schůzku. Tak začneme. Co je s těmi krabicemi?“

„Mám,“ řekl technik, „pro každý případ jednu krabici — nominativy v první, genitiv, dativy a lokály ve druhé, ve třetí akusativy, ve čtvrté instrumentály a tady v té — ukázal na krabici ležící nejdále vpravo, na malou krabičku, na níž stálo ČISTÁ ČOKOLÁDA, a řekl: „a tady uvnitř leží oba vokativy, v pravém rohu ten dobrý, v levém špatný.“

„To je ohromné,“ řekl Murke, „tak vy jste už tedy ten šmejď rozstříhal.“

„Ano,“ řekl technik, „a jestli jste si poznamenal pořadí, v kterém se musí ty případy vlepit, budeme nejpozději za hodinu hotovi. Máte to poznamenané?“ — „Mám,“ řekl Murke. Vytáhl z kapsy lístek, na kterém byly poznamenané číslice 1 až 33; za každou číslicí stál jeden případ.

Murke se posadil, podal technikovi krabičku cigaret; oba kouřili a technik kladl rozstříhané pásky s Bur-Malottkovými přednáškami na kotouč.

„Do prvního stříhu,“ řekl Murke, „musíme vlepit jeden akusativ.“

Technik sáhl do třetí krabice, vzal jeden ústřížek pásu a vlepil jej do mezery.

„Do druhého,“ řekl Murke, „jeden dativ.“

Pracovali hbitě a Murkovi bylo lehčeji, že to šlo tak rychle.

„Teď,“ řekl, „přijde ten vokativ; přirozeně vezmeme ten špatný.“

Technik se zasmál a vlepil do pásu Bur-Malottkův špatný vokativ.

„Dál,“ řekl, „dál!“ — „Genitiv,“ řekl Murke.

Ředitel četl svědomitě každý dopis od posluchačů. Ten, který četl právě teď, zněl:

Milý Rozhlase, určitě nemáš věrnější posluchačky než mne. Jsem stará žena, sedmasedmdesátiletá matička, a poslouchám tě už třicet let každý den. Nikdy jsem nešetřila chválou. Snad si vzpomeneš na můj dopis o pořadu: ‚Sedmero duší krávy Kaweidy.‘ Byl to velkolepý pořad — ale teď se musím na tebe rozhněvat! Opomíjení, jež v rozhlase zakouší duše psí, se znenáhla stává pobuřujícím. To potom

nazýváš humanismem. Hitler měl určitě své stinné stránky: může-li člověk věřit všemu, co slyší, byl to ošklivý člověk, ale jedno měl: měl srdce pro psy a něco pro ně udělal. Kdy konečně zase přijde pes v německém rozhlase k svému právu? Tak, jak ses o to pokusil v pořadu „Jako kočka a pes“, to ovšem nejde: to byla urážka pro každou psí duši. Kdyby můj malý Lohengrin uměl mluvit, ten by ti to řekl. A jak štěkal, ten miláček, když běžel Tvůj nepodařený pořad, štěkal, až jednomu mohlo srdce puknout hanbou. Platím své dvě marky měsíčně jako každý druhý posluchač a používám svého práva a táži se: Kdy konečně zase přijde psí duše v rozhlase k svému právu?

Přátelsky — atkolí se na tebe tolik hněvám —

Tvoje Jadwiga Herchenová, v domácnosti.

P. S. Kdyby snad žádný z těch cynických společníků, které si vyhledáváš k spolupráci, nebyl schopen ocenit vhodným způsobem psí duši, tedy si posluž mými skromnými pokusy, které ti příkládám. Honoráře se zřikám. Můžeš je rovnou poukázat Spolku pro ochranu zvířat.

Příloha: 35 rukopisů.

Tvá J. H.

Ředitel si povzdychl. Sháněl se po rukopisech, ale jeho sekretářka je už zřejmě odstranila. Ředitel si nacpal dýmku, zapálil si ji, olízl si vítální rty, zvedl sluchátko a spojil se s Krochym. Krochy měl nepatrnou jizbičku s nepatrným, ale vkusným psacím stolem nahofe v oddělení kulturní hlídka a spravoval resort, jenž byl tak uzoučký jako jeho psací stůl: Zvíře v kultuře.

„Krochy,“ řekl ředitel, když se referent skromně ohlásil, „kdy jsme naposledy přinesli něco o psech?“

„O psech,“ řekl Krochy, „domnívám se, pane řediteli, že ještě nikdy, rozhodně, pokud já tu jsem, ještě ne.“

„A jak dlouho jste už tady, Krochy?“ A Krochy se zachvěl nahofe ve svém pokoji, protože hlas ředitelův tak zjhl; věděl, že ho nečekalo nic dobrého, když tento hlas zjhl.

„Jsem zde teď deset let, pane řediteli,“ řekl Krochy.

„To je svinstvo,“ řekl ředitel, „že jste ještě nic nepřinesl o psech, konečně to patří do vašeho resortu. Jaký byl název vašeho posledního vysílání?“

„Moje poslední vysílání mělo název,“ koktal Krochy.

„Nemusíte opakovat větu,“ řekl ředitel, „nejsme u vojska.“

„Sovy ve zdech,“ řekl nesměle Krochy.

„Během následujících tří týdnů,“ řekl ředitel, nyní opět zjhl, „bych rád slyšel pořad o psí duši.“

„Prosím,“ řekl Krochy, zaslechl klapnutí, jak ředitel položil sluchátko, hluboce vzdychl a řekl: „Můj Bože!“

Ředitel sáhl po dalším dopisu posluchačů.

V tomto okamžiku vstoupil Bur-Malottke. Mohl si dovolit vstoupit neohlášen v každou dobu a často si to také dovoval. Ještě se potil, unaveně se posadil na židli proti řediteli a řekl:

„Dobré jitro.“

„Dobré jitro,“ řekl ředitel a odstrčil dopis posluchače stranou. „Co pro vás mohu udělat?“

„Prosím,“ řekl Bur-Malottke, „darujte mi jednu minutu.“

„Bur-Malottke,“ řekl ředitel a udělal velkolepé, vítální gesto, „mne nepotřebuje prosit o jednu minutu, hodiny, dny jsou vám k dispozici.“

„Ne,“ řekl Bur-Malottke, „nejde o obyčejnou minutu, nýbrž o vysílací minutu. Moje přednáška byla pozměněna a protáhla se o jednu minutu.“ Ředitel zvažněl jako satrapa, jenž rozděluje provincie. „Snad,“ řekl kysele, „to není politická minuta.“

„Ne,“ řekl Bur-Malottke, „půl lokálky a půl zábavné minuty.“

„Zaplaťpánbůh,“ řekl ředitel, „u zábavy mám ještě devětsedmdesát vteřin, u lokálkách ještě třiaosmdesát vteřin k dobru, rád dám Bur-Malottkovi jednu minutu.“

„Zahanbujete mě,“ řekl Bur-Malottke.

„Co pro vás mohu ještě učinit?“ zeptal se ředitel.

„Byl bych vám vděčný,“ řekl Bur-Malottke, „kdybychom příležitostně mohli přistoupit ke zkorigování všech pásků, které jsem namluvil od roku 1945. Jednoho dne,“ řekl — přejel si přes čelo a pohlédl trudnomyslně na pravého Brüllera, který visel nad ředitelovým psacím stolem — „jednoho dne“ — zarazil se, neboť sdělení, jež měl učinit řediteli, bylo pro potomstvo příliš bolestné — „jednoho dne — zemřu —“ opět udělal přestávku a dal řediteli příležitost, aby vyjeveně vzhlédl a odmítavě zamával rukou — „a je mi nesnesitelné pomyslet na to, že po mé smrti možná poběží pásky, na nichž říkám věci, o kterých už nejsem přesvědčen. Zvláště k politickým projevům jsem se dal v tom nadšení pětáctýřicátého roku strhnout, k projevům, které mne dnes naplňují silnými

pochybnostmi a které mohou přičíst pouze na konto oné mladistvosti, již se mé dílo odjakživa vyznamenávalo. Právě probíhají korektury mého napsaného díla a já bych vás prosil, abyste mi dal brzy příležitost zkorigovat i mé mluvené dílo.“

Ředitel mlčel, jen si malounko odkašlal a na jeho čele se ukázaly malé, velmi jasné kapičky potu; napadlo mu, že Bur-Malottke mluvil od roku 1945 každý měsíc nejméně jednu hodinu, a hbitě počítal, zatímco Bur-Malottke hovořil dál: dvanáct hodin krát deset bylo sto dvacet hodin mluveného Bur-Malottka.

„Pendanterie,“ řekl Bur-Malottke, „je pouze od nečistých duchů označována za nehodnou genia, víme přece“ — a ředitel se cítil polichocen, že je tím my zařazen mezi duchy čisté — „že skuteční, velcí geniové byli pendantičtí. Himmelsheim dal jednou celé vytištěné vydání svého *Seeloru* na vlastní náklad znovu svázat, protože se mu tři nebo čtyři věty uprostřed tohoto díla už nezdály vhodnými. Myšlenka, že by mohly být vysílány moje přednášky, o nichž jsem už nebyl přesvědčen, když jsem se odebíral na věčnost — tato myšlenka mi je nesnesitelná. Jaké řešení byste navrhli?“

Kapky potu na ředitelově čele se zvětšily. „Musel by být,“ řekl potichu, „nejprve jednou pořízen přesný seznam všech vámi namluvených relací a potom prohledán archiv, zda tam jsou ještě všechny tyto pásky.“

„Doufám,“ řekl Bur-Malottke, „že žádný z těchto pásek nebyl smazán, aniž jsem byl vyrozuměn. Nebyl jsem vyrozuměn, tedy nebyl žádný pásek smazán.“

„Zařídím všechno,“ řekl ředitel.

„Prosím vás o to,“ řekl špičaté Bur-Malottke a vstal. „Na shledanou.“

„Na shledanou,“ řekl ředitel a doprovodil Bur-Malottka ke dveřím.

Externí spolupracovníci v kantýně se rozhodli, že si objednají oběd. Vypili ještě víc kofalky, stále ještě mluvili o umění, jejich rozhovor se stal klidnějším, nikoli však méně vášnivým. Všichni ulekaně vyskočili, když do kantýny náhle vstoupil Wanderburn. Wanderburn byl velký, melancholicky vyhlížející básník s tmavými vlasy, sympatickým obličejem, jenž byl poněkud poznamenán stigmatem slávy. Toho dne byl neoholený a vypadal proto ještě sympatičtěji. Došel ke stolu

tří externích spolupracovníků, vyčerpaně se posadil a řekl: „Děti, dejte mi něco napít. V tomto domě mám vždycky pocit, že zahynu žízní.“

Dali mu napít sklenku kofalky, která tam ještě stála, a zbytek sodovky z láhve. Wanderburn se napil, postavil sklenici, pohlédl pořadě na ty tři muže a řekl: „Varuji vás před rozhlásem, před tímto hajzlem, před tímto vyřízaným, napařádným, jak úhoř hladkým hajzlem. Varuji vás. Všechny vás zničí.“

Jeho varování bylo upřímné a udělalo na ty tři mladé muže velký dojem; ale ti tři mladí muži nevěděli, že Wanderburn přišel právě od pokladny, kde si vyzvedl hromadu peněz jako honorář za nepatrné přepracování knihy *Jobovy*.

„Rozstříhají nás,“ řekl Wanderburn, „vysají naši podstatu, slepí nás a to bude náš konec.“

Vypil sodovku, postavil sklenici na stůl a kráčel s melancholicky vlajícím pláštěm ke dveřím.

Přesně ve dvanáct byl Murke hotov s lepením. Právě vlepil poslední ústřížek, jeden dativ, když Murke vstal. Už držel ruku na klíce, tu řekl technik: „Rád bych měl také tak citlivé a nákladné svědomí. Co uděláme s tou krabici?“ Ukázal na krabičku od cigaret stojící nahoře na regále mezi lepenkovými krabicemi s novými pásky.

„Nechte ji tam stát,“ řekl Murke.

„K čemu?“

„Snad ji ještě budeme potřebovat.“

„Považujete za možné, že ho zase přepadnou výčitky svědomí?“

„Není to nemožné,“ řekl Murke, „raději vyčkejme. Na shledanou.“ Šel k přednímu páternosteru, dal se dovězt do druhého poschodí a poprvé toho dne vstoupil do své kanceláře. Sekretářka odešla k obědu, Murkův šéf Humkoke seděl u telefonu a četl knihu. Usmál se na Murka, vstal a řekl: „No tak, vy ještě žijete. Je tahle kniha vaše? Vy jste ji položil na stůl?“ Ukázal Murkovi název a Murke řekl: „Ano, je moje.“ Kniha měla zeleno-šedo-oranžovou obálku, jmenovala se *Baileyova Lyrická Stoka*, pojednávala o jednom mladém anglickém básníkovi, jenž před sto lety sestavil katalog londýnského slangu.

„Je to ohromná kniha,“ řekl Murke.

„Ano,“ řekl Humkoke, „je ohromná, ale vy se to nikdy nenaučíte.“

Murke se na něho tázavě podíval.

„Vy se nikdy nenaučíte, že se ohromné knihy nenechávají povalovat po stole, je-li očekáván Wanderburn a Wanderburn je očekáván vždy. Přirozeně ji okamžitě vyslidil, otevřel, pět minut v ní četl, a následek?“

Murke mlčel.

„Následek jsou,“ řekl Humkoke, „dvě hodinová pásma Wanderburnova o Batleyově *Lyrické stoce*. Tenhle chlapík nám ještě jednoho dne naservíruje svou vlastní babičku jako pásmo, přičemž nejhorší je právě to, že jedna z jeho babiček byla i mou babičkou. Prosím vás, Murke, zapamatujte si: nikdy nenechávat ohromné knihy na stole, je-li očekáván Wanderburn, a já opakuji, ten je očekáván vždy. — Tak, a teď jděte, máte odpoledne volno a já se domnívám, že jste si to volně odpoledne zasloužil. — Je už ten krám hotový? Poslechl jste si jej ještě jednou?“

„Všechno mám hotové,“ řekl Murke, „ale poslechnout si ty přednášky už nemohu, já prostě nemohu.“

„Já prostě nemohu“ je děrinské rčení,“ řekl Humkoke.

„Budu-li muset dnes ještě jednou slyšet slovo Umění, budu hysterický,“ řekl Murke.

„To už jste,“ řekl Humkoke, „a dokonce vám přiznávám, že máte důvod být hysterický. Tři hodiny Bur-Malottka, to oddělá, to porazí i nejsilnějšího muže, a vy nejste ani silný muž.“ Hodil knihu na stůl, popošel o krok k Murkovi a řekl: „Když jsem byl ve vašem věku, měl jsem jednou zkrátit o tři minuty jednu Hitlerovu čtyřhodinovou řeč a musel jsem si tu řeč třikrát poslechnout, než jsem byl hoden navrhnout, které tři minuty mají být vystříhány. Když jsem začal poslouchat ten pás poprvé, byl jsem ještě nacista, ale když jsem vytrpěl tu řeč po třetí, už jsem nacistou nebyl; byla to tvrdá, strašlivá, ale účinná léčba.“

„Zapomínáte,“ řekl potichu Murke, „že jsem byl z Bur-Malottka už vyléčen, než jsem si musel poslechnout jeho pásky.“

„Vy jste přece bestie,“ řekl se smíchem Humkoke, „jděte, ředitel si to ve dvě ještě jednou poslechne. Musíte jenom být dosažitelný, pro případ, kdyby se něco stalo.“

„Od dvou do tří jsem doma,“ řekl Murke.

„Ještě něco,“ řekl Humkoke a vytáhl z regálu stojícího

vedle Murkova psacího stolu žlutou krabici od keksů, *Jaké to máte ústřížky pásků v téhle krabici?*“

Murke zrudl. „To jsou,“ řekl, „já sbírám jistý druh zbytků.“

„Jaký druh zbytků,“ zeptal se Humkoke.

„Mlčení,“ řekl Murke, „sbírám mlčení.“

Humkoke se na něho tázavě zadíval a Murke pokračoval: „Mám-li rozstříhat pásy, kde přednášející udělali občas přestávku — i povzdech, výdech, absolutní mlčení —, nezařazuju to do koše, nýbrž to sbírám. Ostatně Bur-Malottkova pásy nedají ani vteřinu mlčení.“

Humkoke se smál: „Přirozeně, ten přece nebude mlčet. — A co děláte s těmi ústřížky?“

„Slepím je a přehrávám si pásek, když jsem večer doma. Není toho ještě moc. Mám teprve tři minuty — ale ono se také moc nemlčí.“

„Musím vás upozornit, že je zakázáno brát s sebou části pásků domů.“

„I mlčení?“ zeptal se Murke.

Humkoke se zasmál a řekl: „Teď jděte!“ A Murke šel.

Když ředitel několik minut po druhé vstoupil do svého studia, Bur-Malottkova přednáška právě začla:

... a kdekoli, jakkoli, kdykoli a z jakéhokoli důvodu začne rozhovor o podstatě umění, musíme nejprve vzhlednout k oné vyšší bytosti, kterou uctíváme, musíme se v pokoře sklonit před onou vyšší bytostí, kterou uctíváme, a musíme přijmout umění vděčně jako dar oné vyšší bytosti, kterou uctíváme. Umění...

Ne, pomyslel si ředitel, skutečně nemohu očekávat od žádného člověka, že bude stovacet hodin odposlouchávat Bur-Malottka. Ne, pomyslel si, jsou věci, které člověk prostě nemůže udělat, které nepřeji ani Murkovi. Odešel do své pracovny, zapjal si tam reproduktor a slyšel, jak Bur-Malottka právě říká: „Ó, ty vyšší bytosti, kterou uctíváme...“ Ne, pomyslel si ředitel, ne, ne.

Murke ležel doma na svém gauči a kouřil. Vedle něho na židli stál šálek čaje, a Murke pohlížel k bílému stropu pokoje. U jeho psacího stolu seděla překrásná plavovlasá dívka, strnule pohlížející oknem na ulici. Mezi Murkem a dívkou

stál na kuřáckém stolku magnetofon nařizený na příjem. Nebylo proneseno ani slovo, ani hláska nepadla. Člověk by byl mohl pokládat tu dívku za fotografický model, tak byla krásná a němá.

„Já už nemohu,“ řekla náhle dívka, „já už nemohu, to je nelidské, co žádáš. Jsou muži, kteří žádají od děvčete nemravné věci, ale skoro si myslím, že to, co ty na mně chceš, je ještě nemravnější, než ty věci, které žádají druzí muži na děvčeti.“

Murke si povzdychl. „Můj bože,“ řekl, „milá Rino, to všechno musím zase vystříhnout, buď přece rozumná, buď hodná a namlč mně ještě aspoň pět minut pásu.“

„Namlč,“ řekla dívka a řekla to způsobem, který by byl před třiceti lety nazván ‚nerudným‘. „Namlč, to je také takový tvůj vynález. Namluvit pás, to bych jednou ráda — ale namlč...“

Murke vstal a zastavil magnetofon. „Ach Rino,“ řekl, „kdybys věděla, jak mi je tvé mlčení vzácné. Večer, když jsem unavený, když tady musím sedět, pustím si tvé mlčení. Prosím tě, buď hodná a namlč mi ještě aspoň tři minuty a uspořím ti ten sestřih; víš přece, co pro mě znamená stříh. „Pro mne za mne,“ řekla dívka, „ale dej mi aspoň cigaretu.“

Murke se usmál, dal jí cigaretu a řekl: „Tak mám tvé mlčení v originálu a na pásu, to je ohromné.“ Opět spustil pásek a oba seděli mlčky proti sobě, dokud nezazvonil telefon. Murke vstal, bezmocně pokrčil rameny a vzal sluchátko.

„Tak tedy,“ řekl Humkoke, „přednášky proběhly hladce, šéf neřekl nic negativního... Můžete jít do kina. — A myslíte na sněh.“

„Na jaký sněh?“ zeptal se Murke a pohlédl na ulici ležící v prudkém letním slunci.

„Můj bože,“ řekl Humkoke, „přece víte, že teď musíme začít myslet na zimní program. Potřebuju písničky o sněhu, povídky o sněhu — nemůžeme přece pořád a věčně trčet na Schubertovi a Stifterovi. — Zdá se, že nikdo netuší, jaký nedostatek máme právě písní a povídek o sněhu. Představte si jednou, kdyby byla tuhá a dlouhá zima s množstvím sněhu a s mrazy: kde vezmeme naše sněhové pořady. Tak hleďte, ať vám napadne něco sněhového.“

„Ano,“ řekl Murke, „budu hledět, aby mně něco napadlo.“ Humkoke zavěsil.

„Pojď,“ řekl Murke dívce, „můžeme jít do kina.“

„Smím teď zase mluvit?“ řekla dívka. „Ano,“ řekl Murke, „mluv!“

V tuto dobu si pomocný režisér z oddělení rozhlasových her ještě jednou odposlechl krátkou hru, která měla běžet večer. Shledal, že je dobrá, jen konec ho neuspokojoval. Seděl ve skleněné budce studia třináct vedle technika, žvýkal zápalku a studoval rukopis.

(Akustika velkého prázdného kostela)

Atheista: (mluví hlasitě a jasně) Kdo pomyslí ještě na mne, až se stanu kořisti červů?

(Mlčení)

Atheista: (pronese o odstín hlasitěji) Kdo na mne čeká, až se opět v prach obrátím?

(Mlčení)

Atheista: (ještě hlasitěji) A kdo pomyslí ještě na mne, až se opět stanu listím?

(Mlčení)

Bylo to dvanáct takových otázek, které atheista vykřikoval do prostoru kostela, a za každou otázkou stálo: Mlčení.

Pomocný režisér vyňal rozžvýkanou zápalku z úst, strčil si do úst novou a tázavě se podíval na technika.

„Ano,“ řekl technik, „když už se mě ptáte: zdá se mi, že je v tom trochu moc mlčení.“

„To se mi zdálo také,“ řekl pomocný režisér, „dokonce i autorovi se to zdá a zmocnil mě, abych to pozměnil. Jednoduše nějaký hlas má pronést: Bůh — ale musel by to být hlas bez akustiky kostela, musel by to pronášet tak říkaje v jiném akustickém prostoru. Ale řekněte mi, kde teď seberu ten hlas?“

Technik se usmál, sáhl po krabici od cigaret, která stále ještě ležela nahoře na regálu. „Tady,“ řekl, „tady je hlas, který pronáší v bezakustickém prostoru ‚Bůh‘.“

Pomocný režisér spolkl překvapením zápalku, trochu se zakuckal a měl ji opět vpředu v ústech. „To je docela nevinné,“ řekl s úsměvem technik, „museli jsme to vystříhnout z jedné přednášky třiatřicetkrát.“

„Tolikrát to vůbec nepotřebují, jen dvanáctkrát,“ řekl pomocný režisér.

„To je přirozeně jednoduché,“ řekl technik, „vystříhnout mlčení a dvanáctkrát vlepít Bůh — jestliže si to můžete zodpovědět.“

„Vy jste anděl,“ řekl pomocný režisér, „a já si to mohu zodpovědět. Tak, začneme.“ Celý šťastný pohlédl na ty velmi malé ústřížky pásku bez lesku v Murkově krabičce od cigaret. „Vy jste opravdu anděl,“ řekl, „tak jdem' na to!“

Technik se pousmál, protože se těšil na ty ústřížky mlčení, které bude moci věnovat Murkovi: bylo to moc mlčení, v celku skoro jedna minuta; tolik mlčení ještě nikdy nemohl Murkovi věnovat a on měl toho mladíka rád.

„Dobře,“ řekl s úsměvem, „začneme.“

Pomocný režisér sáhl do kapsy kabátu, vyňal svou krabičku cigaret; uchopil však současně jakýsi zmuchlaný lístek, uhladil jej a podal jej technikovi: „Není to komické, jaké kýčovitě věci je možno nalézt v rozhlase? To jsem našel u sebe na dveřích.“

Technik vzal obrázek, podíval se na něj a řekl:

„Ano, komické,“ a hlasitě četl, co bylo dole napsáno:

Pomodlil jsem se za Tebe u svatého Jakuba.

Něco se stane

Povídka bohatá na činy

K nejpozoruhodnějším údobím mého života patří asi to, které jsem strávil jako zaměstnanec továrny Alfreda Wunsiedla. Od přírody mám náklonnost spíše k přemýšlení a nicnedělání než k práci, přece však tu a tam mě trvalé finanční těžkosti — neboť přemýšlení vynáší právě tak málo jako nicnedělání — nutí, abych přijal, jak se říká, nějaké místo. Octnul se zase jednou na dně, světil jsem se zprostředkovatelně míst a byl jsem se sedmi jinými spolutrpiteli poslán do Wunsiedlovy továrny, kde jsme se měli podrobit zkoušce způsobilosti.

Už pohled na tu továrnu vzbudil mou nedůvěru: továrna je celá postavena ze skleněných cihel, a má nechuf vůči světlym budovám a světlym místnostem je tak silná jako moje nechuf k práci. Ještě nedůvěřivějším jsem se stal, když nám byla ve světlé, vesele vymalované kantýně ihned podána snídaně: hezké číšnice nám přinesly vajíčka, kávu a topinky, ve vkusných karafách byla pomerančová šťáva; zlaté rybičky tiskly své blaseované tváře na stěny světlezelených akvárií. Číšnice byly tak veselé, jako by měly veselostí téměř prasknout. Jen silné vypětí vůle — tak se mi zdálo — je zdržovalo od ustavičného trylkování. Byly tak naplněny nevyzpívanými písněmi jako slepice nespocšenými vajíčky. Okamžitě jsem tušil, co moji spolutrpitele jako by netušili: že i tato snídaně patří ke zkoušce; a tak jsem oddaně žvýkal jako člověk, který si plně uvědomuje, že svému tělu dodává cenné látky. Učinil jsem něco, k čemu by mě normálně nepřiměla žádná moc na tomto světě: na lačný žaludek jsem vyplil pomerančovou šťávu, nechal jsem stát kávu a vajíčko a větší část to-